

KOLOSVÁRI KÖZLÖNY.

Megjelenik e lap hetenkint kétszer „ERDÉLYI MUZEUM” czimű melléklettel.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, valamint vidéken negyedévre 3 ft. félévre 6 ft. pp.
A hirdetések négyszer hasábozott sorának ára 4 kr. pp.

Előfizetni lehet vidéken bérmentesen minden cs. k. postahivatalnál, helyben a kiadónál b. magyarutca 406 sz. a. kihez minden a lap anyagi ügyeit illetők iránt egyedül lehet fordulni. A szerkesztőhez csak a beltartalmára tartozók intézkednek. Nem bérmentes leveleket csak rendes levelezőkől fogadunk el.

Tartalom: Mi történik a szomszédban? A hazai vasgyártásról. v. hunyadi levél. Kolozsvári hírek. Vidéki levelek: Háromszék-, M. Várhely-, K. Fejérvár-, M. Szenygel-, Sz. Udvarhely-, és A. Kosályról. Pesti és bécsi hírek. Külföld. Börze. Kolozsvári gabonaár. Hirdetések.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

Az évnegyed végének közeledtével bátorkodunk t. olvasóinkat az előfizetések kora megújítására emlékeztetni, hogy lapjaink megküldésében késedelmet ne szenvedjenek.

Az előfizetési árak maradnak mint eddig:

Helyben házhoz hordva úgy mint vidéken postán küldve:
negyedévre 3 ftpp.
félévre 6 ftpp.

Előfizetheti vidéken minden cs. kir. postahivatalnál bérmentes levélben; helyben a kiadónál b. Magyarutca 406. sz. a. és Stein J. könyvkereskedésében.

Az előfizetési pénzek bérmentve a kiadó-tulajdonoshoz utasítandók.

Kolozsvár junius 14.

≡ Egy kissé félbe kell szakasztanunk fejtegetéseinket az új világhatalom felett, egy közbejött eset miatt, mely minket erélyieket is különösen érdekel, s annak, a miteddig ama hatalomról mondtunk s ezután még mondani fogunk, leggyakorlatibb illustrációjául szolgál.

Már érintettük volt, hogy az oláh fejedelemségek politikai és gazdasági rendezése hazánk jóllétére nevezetes befolyást fog gyakorolni és e befolyás igen káros is lehet. Maga Ghika herceg a moldovai hospodár mondotta ki a párisi congressushoz intézett emlékiratában, hogy ha a robot el lesz törölve, az idegeneknek szabadbirtoklási jog engedve s még az Európában divatos más törvények is érvénybe lesznek állítva: az oláh arisztokratia nem sokára ki lesz sajátítva birtokából — melynek $\frac{3}{4}$ -ét adósság terheli — s földönfutóvá téve. Mily összefüggésben vannak ez állapotok a miénkkel, már fejtegetvén, most érintetlen hagyjuk. Csak azt akarjuk így megjegyezni, hogy oláh szomszédaink szerencsés emberek. Annyi századokon keresztül, annyi népvándorlás által s annyi féle despotismus alatt taposva, minden kitűnő hírű vitészség, talentum és tudományos meg ipari műveltség sőt annak minden eszköze nélkül fenállottak, szaporodtak és újabb időben a jóllétnek irigylett fokára emelkedtek. Mi bástyái, előharcosai a kereszténységnek, világra szóló vitészségünkkel, régi iparunkkal és tudományos intézeteinkkel megfogytokozunk és elszegényedtünk! És most midőn minket a legnagyobb csapások érték és földre sujtottak: mióta várjuk a Gondviselés karját, mely elesett oeconomiai állapotainkból kiemeljen! Nem úgy ám szerencsés-

sebb szomszédaink. Alig panaszkolta hospodárjuk, hogy nemzetiségüket, arisztokrációjukat veszély fenyegeti: ime! vetélkedve tárja fel nekik bőség szaruit a mindenható financia. Egy osztrák-angol tőzsértársaság s az anhalt-dessau*) erédit-mobilier**) bankjavaslatokkal ostromolják a jassyi divánt; pénzét millióként ajánlanak. A bojárok minden elhírhedt pazarlásuk és fényűzésük dacára megvannak mentve a bukástól; újra birtokaik teljhatalmu uraivá lesznek; csak bajos nekik a jöltevők közt választani. Az az, hogy ők bizony már választottak is; mert az osztrák tőzséreket, kiket Austria részéről a hospodárnak ajánlani jónak találtak, hogy azon tetemes szolgáltatokért, melyek következtében a muszka protectio megszűnt, némi kárpótlásul ne idegen hanem austriai kereskedelmi befolyás és financiai működéseknél nyíljon szabad tér a fejedelemségekben, a diván javaslatokkal együtt visszautasította s a dessau banknak elnöke Nulandt ur által szorgalmazott banktervet és ajánlatot fogadta el, csak azért, mert egy bécsi kormánybiznetheti lap éppen ezen alkudozások alkalmával azt a themát fejtegette, perse igen ügyetlenül, hogy Austriának természetesen határa a Balkan és Feketetenger, és ha a keleti háború által ezekhez eljutni nem lehetett, hát a béke oeconomiai hódításai által kell azt tenni. A diván, mely örömet gédelgeti keblében egy feketetengermelléki Belgium bájos képeit, egészen fel volt lázadva ezen „Zemuthung”-ok miatt s mint a „Nord” elbeszéli, hasztalan volt az osztrák katonai és polgári hatóságok minden közbenjárása. Az osztrák banktervelők azonban nem elégedtek meg a diván határozásával s ügyüket a portához mozdították elő, hová a dessauai segítésére a porosz consul is elutazott. A bojárok, perse, könnyebben el tudnának banni avval a dessau Nulandt ural és ajándékba hozott 10 millió tallérjával, mint a magasabb befolyás alatt álló bécsi bankárokkal; de nagy csuda, ha rajtok is be nem telik előbb utóbb az a nálunk ezelőtt másfél századdal hallott szó: nolentes volentes proteget vos sua Majestas Sacratissima; mert, a mint minap is mondtuk volt, Austria nem állhat egy tenger parton sokáig féllábbal, — s a mint Europa elnézte, hogy a Muszka Svécziának és Törökországnak rovására Északon és Délen tengerpartra támaszkodják: ugyanazt fogja majd tenni Austriára nézve is. Ez a historianak természetes folyása. Elég az, hogy a bojárok inség helyett, melybe esve vélték magukat: rögtön a szerencse elkenyézettett gyermekeivé lettek ismét. Pénzzel kínálják őket a mennyi kell 7%-ért, holott náluk eddig a törvényes kamat 12% volt, ők pedig tekintve rossz fizető természetüket, hihetleg 50%-alól nem is kaptak. Már most egyszerre megmenthetik birtokaikat a rajtok fekdűt és soká el nem viselhetett terhektől s megint kirekesztő urai lesznek a földnek, melyet, csak nem rég attól félték, idegeneknek kell átengedniök. — Mióta, hogy nálunk a journalistika, a megyék s az országgyű-

* Burkusországba olvadt kis német hercegség.

** Ez europai neve azon új találmány bankoknak, melyeknek feladásul látszik a pénz és hitel hatalmát a világon általánossá és mindenhatóvá tenni.

lések küszködtek hitelintézetekért! Nem tudunk sehogy hozzájuk jutni. A magyar ember ezalatt hitelét mind inkább veszti; pénzt csak enormis %-ra kap és ha egészen tönk-re nem jut, csak az isteni Gondviselésnek köszönheti. Kivált Kolozsvár azon hely, hol a pénz szüke már oly fokra hágott, hogy azt majd semmi áron sem lehet kapni. A bécsi erédit mobilier, mint mondják, minden tartományban készül fiókokat állítani s végére hiteles kereskedőházak iránt tudakozódik. Abban itt nem fog hiány lenni. Mind a föld-birtokosok, mind a kereskedők nagyon ellesznek kötelezve, ha a kolozsvári piacra egyelőre csak 300,000 pftot vethetne. Csak jöjjön és pedig sietve, mert bis dat, quis cito dat.

Vajda-Hunyad, junius 12.

Most midőn, országsszerte a vasut ügye van napirenden, s erdélyi magas birtokosaink a megváltozott körülmények miatt, — nem hivatal, de a gazdaszat és ipar terére vannak utasítva, — hogy magoknak a mindennapi szükséges tárgyak megszerzése után, némi anyagi kényelemre is szert teheszenek; nem léssen talán helyén kívül, ha én igénytelen soraimmal kisd városunkból, hol fajunk csekély száma miatt, minket érdeklő társaséletről, édes kevés közleni való lévén, a városunk vidékén nem csekély tökélyre kifejlődött vas-iparról, mint jelenleg a civilisatio legjelentékenyebb emeltüjéről, némi adatok közlése mellett a becses olvasók figyelmét farszati börtöködom.

A v. hunyadi vas, — ámbár honunk délkeleti részén, valamint a szomszéd Moldva- és Oláhországokba is, — mint főbb kereskedési cikik terjedelmességénél fogva eléggé ismeretes; de annyival kevesebbet tudnak ezen nevezetes gyártmányról észak-nyugoti részeiben. — Már Tordán kezdve, s főként Kolozsvárt drága pénzért sem lehetne v. hunyadi vasat kapni, holott a v. hunyadi mind külsőjére, mind pedig beltulajdonságára nézve a magyarhoni gyártmányokkal, — melyek Kolozsvárt és vidékén elterjedtek, — nem csak kiállja a versenyt, de sok tekintetben amazt feljül is haladja. — Mi lehet ennek oka? nem egyéb, mint a közlekedés terheisége, s a drága fuvarozás Hunyadmegye és Kolozsvár között.

Vasut tehát Kolozsvár felé! — minthogy Kolozsvárt és környékén sok vas el kell, nem kell kifejezteni a tervezett vasuti forgalom számításából, hogy V. Hunyadon, Sebeshelyt és Kudsiron jelenleg is évenként 25—30,000 mázsa pánt és 4—5,000 mázsa öntöttvas gyártatik, melynek alkalmasint fele része Kolozsvár vidékén kelne és fogyasztatnék el, ha a vasut, mint tervezve van, Sz. Sebest megérintené.

Hogy a vasuthoz igen sok vas kell, az igen is tudva levő dolog, valamint az is, hogy jelenleg az összes osztrák birodalom vasutaihoz a megkívántató vaskellékeknek csak egy kevés részét állíthatják elő a birodalom határain belüli vasgyárak. — Mi lesz tehát az erdélyi vasutak életbeléptetése után természetesebb, mint a honi vas árának feljebb emelkedése?

Czélomhoz értem. — Szándékom volt ugyan is a tisztelt olvasónak megmutatni, hogy honunkban, jelenleg a vasgyáraknak reménydús jövődjé van. Szükségtelen fáradság lenne annak fejtegetésébe ereszkedni, hogy mily nagy fontossága a vas a társadalmi élet minden körülményei között, s hogy mennyi előnnyel bír a vas minden más nemesebb érczek arany, ezüst stb. felett. Jelenleg egy ország vagy nemzet művelési fokát nem az elfogyasztott szappan, de okszerűbben a felhasználott vas és köszén mennyisége után lehetne osztályozni.

Egyestőlünk tehát részvények útján, s ne engedjük, hogy ezen iparág, mely megapadt jövedelmeknek egy bizonyos bő forrást eszközölni képes, — idegenek kezére kerüljön. Első lépés lenne ezen iparág kifejllesztésére honunkban, ha a torozkói vasgyárak és erdők birtokosai, a jelenleg megosztott pénzerővel, s ily kisd modorban termé-

szetesen költségesebb vaskezelést, egy részvények kibocsátása által beszerzett nagyobb pénzerő alapján felszerelni egyesülnének.

Azért tartom én ezt első lépésnek, mert itten a siker elmaradhatatlan, s a tett után rögtön be fogna következni. Ez hazánkban okvetetlen szükséges, nehogy általánossá váljon azon hallgatóság, hogy nálunk minden iparág, gyárilag kezelve a kolozsvári czukorgyár sorsát el nem kerülheti. Tudtomra a torozókói birtokoknak még meglehetősen szép erdejük van, vaskó is van bővíben; ide tehát a már kezűgybe levő durva anyagok okszerű felgyártásához egy értelmes szakértő egyén, s legfeljebb 50—60,000 p.p. lenne szükséges, hogy az illető birtokosok és részvényesek befektetett tőkéjük után dús kamatot nyerhessenek, s a vasgyárnak jelenlegi jövedelme tiszszerezessék.

A tiszt. birtokosoknak, az átengedett vaskóbányák és erdők becsüirtéke mint befizetett részvény számítottván fel, a szükséges egyezkedés minden nehézség nélkül megeshetne. A gyár vezetéséhez tudnék én egy értelmes magyar okmányt ajánlani, ki jelenleg a szerb kormány szolgálatában van, ki a sebeshelyi és kudsiri vashámorok körül magának maradandó érdemet szerzett.

Hogy a vastermelés egyesített erővel, a vaskezelésnél az újabb időkben alkalmazásba jött technikai javításokkal felszerelve, jutányosabb fogna lenni, mint jelenleg, az kétségtelen. — Ohajtanám én tovább, hogy ezen gyár mintájára honunk több részeiben is, hol vaskó és kőszén vagy elegendő erdők hasztalanul hevernek, birtokosaink által hasonló intézetek, egyesületek keletkezzenek. Mert én nem szűnök meg ujjalag is ismételni; hogy a vasgyárnak mint egész Európában mindenütt, ugy nálunk is szép jövedelme van, s jelenleg is a legjövendelműbb iparágak közé tartozván, a vasutak terjedésével, s az ezzel kapcsolatban levő vasfogyasztással, napról napra jövedelméből valóand. Honnan fogja a tisztavölgyi vasut-társulat, honnan a leendő erdélyi, s honnan utóljára a roppant terjedelmű Muszkaország, azon tömördek vasat előteremteni, mely ezen határtalan birodalmat vaspántokkal behálózandja? — nem telik be 10 év, — s míg meg fogjuk érni, hogy a vas ára 50%-tól fog emelkedni.

Használjuk tehát az alkalmat, s hol a körülmények kedvezők, szakmányoljuk azon jövedelemforrást. Ne ijedjenek meg honitársaim a költségek nagyságától, mert nem kell minden vaskóhoz és hámorhoz 50—60,000 forint, lehet vasat termelni, mint Zalasd és a torozókói egyes hámorok példája mutatja, csekélyebb pénzállal is, 40—50,000 forintja, ha nincsen is egyes birtokosnak heverőben, miért ne lehetne ezt 10-en sőt 20-an összedállítani? Igyekszik magunkat mesterré kiképezni, akkor nem leszen szükségünk reá idegeneket drága pénzben behozni, kik ha bőségben nem usznak, végre is ide hagynak bennünket. Nem kell a vaskóhozat gyakorlati ismeretűhez sem sebeczi akademia, sem leoben iskola, ezt látás, olvasás és gondolkodás után egy értelmes ember egy év alatt könnyen megtanulhatja. Legyen V. Hunyad, Lempere, Zalasd és Torozókó tanulási hely. Hiszen a nélkül is vannak honunkban elég értelmes kőbőzők, kik eszméletileg és gyakorlatilag beavatottak lévén ezen szak-tudományba, az előforduló esetekben tanácsaikkal akárkinék szolgálmi kedves kötelességüknek fogják tartani.

De én akaratom ellenére is a határon túl farszám a tiszt. olvasó figyelmét, miért teljes tisztelettel becsületot esdeklek, s megígérem: hogy ha még ezen lapok hasábjain találkoznai szerencsém lesz, mit az erdélyi vasgyárak részletes ismertetésével, és a Brassó vidéken keletkezendő vasgyár terve közlésével — ha vissza nem utasítottam — megkísérteni szándéksom; rövidebb lesznek. *)

Vasvári Emil

KOLOZSVÁRI HÍREK.

* Herceg Schwarzenberg kat. és pol. kormányzó ur 8 magassága, mint ujában is értesülünk, folyó hó 20-kán fog városunkba érkezni és 28-káig itt mulatni, — 22-dikén kezdve pedig minden folymadokat kegyesen elfogadni.

* S. Hirsch J. központi vasutigazgatót a magas ministerium leküldötte a Kolozsváron keresztül vonuló erdélyi vasut vonalának megvizsgálása végett, ki Czékeli D. országos főmérnök kíséretében legközelebb városunkba érkezni s az alakulni kezdő vasuti választmányal vagy valamelyik kitünőbb részvényesnél közlekedésbe fogja magát tenni. Milyen jó volna most, ha a Széchenyi által tette munkálatok nyomába lehetne akadni, melyekbe

*) Szívesen fogadjuk önt mindenkor. A mit felebb elmondott, ugyszólván, tollunkból vette ki. Magunk is szándékoztunk már rég felszólalni e fontos ügyben, csak hogy a rövid idő s lapjaink szűk tere még eddig alkalmat nem engedett. Annál jobban esett, hogy ily dolog érte férfin által van eltalálva szándékunk.

Szerk.

mind a szilágysági, mind a ecusai vonal megvizsgálása bele volt foglalva.

* Mai napon tartják az erdélyi vasut illeni alapítói értekezletüket a bécsivel összeolvadás feletti egyezmény aláírása és az elsőégi részvényeknek egy ezerről kell ezre emelése iránt.

* D. K. ur a P. Napló bécsi levelezője ellenében biztosíthatjuk olvasóinkat, hogy a mit eddig az erdélyi vasutról közöltünk, mind teljes hitelt forrásból eredet, éppen olyanból, a milyen csak Bécsben teremhet. Ily forrásból közölhetjük most azt is, hogy gr. Mikó tán csak e hó végén fog haza jöni. Vasut concessiót nem fog hozni; ez alkalmasint addig fog késni míg a penzvilágunk ege jobban kátszítul. Most nagyon kezd borongani. Isten, ugy látszik, nem baraja az új világhatalomnak; elbocsátotta ellene ördöki angyalát Franciaországban, hol uralkodásának szeket állította vala s már most van fölelem és relléges. Azonban még csak kezdeten vagyunk a végezetnek. — Visszatérve az erdélyi vasutra, sajnosan kell jelentenünk, hogy annak igazgatósága itt székeléséről, Bécsben azt mondják, szó sem lehet. Jó hát még elégkorán lemondani e Kolozsvárra nézve táplált szép álumunkról.

* Kaptuk a „Nagykőrösi krónikát” melyet jegyzetekkel és oklevéllel ellátva kiadtak Szabó Karoly és Szilágyi Sándor tanárok. E füzet sok igen érdekelt foglat magában mind a politica historiat, mind a politica oeconomiat illető. Legbővebben az utolsó Rákóczi zendülés előtti, alatti s utáni dolgokat tárgyalja s már ennél fogva vonzó olvasmányt nyújt a történelkedőnek. Árát 1 pt.

* Mult este tőrtőlön éjjeli 11 órakor a harangok felhőverése zaklatta fel városunkat. K. Monostoron égés volt; vagy öt zsupos parasztház és egyéb gazdasági épület leégett. Ismét csak arra használjuk ez alkalmat, hogy a községek előjáróságait a felsőbbégi építési rendeleteink — miszerint 14 órára épülthez más zsupos épületet temni nem szabad — szigorú végrehajtására figyelmeztetjük.

— Vászárunk volt. Arucikk elég, adó sok, vevő kevés, pénz legkevésbé. Pestről is volt néhány kereskedő, de nem nagyon sokat kerestek, ámbár elegend keresték. Különösen szabó annyit volt, hogy akár egész Kolozsvárt felöltöztethetők volna, mi talán nem is lenne éppen fölösleges, miután több tekintetben ha nincs is le de ki van vetkeztetve. Néhány kalapos is volt, de sok vevő nem talált fejére való kalapot, mi nem esoda, miután sok ember fejét sem tudja hol van? annyira nines helyén. Az opticus sem volt meglegedve; pedig nem ártott volna, ha némely ember szemüvegét vett volna hogy jobban lásson, némely pedig szemüvegét eladta volna, hogy keveset és ne oly élesen lásson. A cipészek sem nagyon dicsekedtek, hej pedig de sok embert szorít topánja, és nem banna ha keveset kényelmes és ben járhatna. A szegedi szappan legjobb keletnek örvendett, mi oda mutat, hogy nálunk szeretik a tisztaságot és pedig némelyek annyira, hogy néha szappan nélkül is megmossák az embereket. Egyébriant városunk kissé eleve-nebb volt. Az idő rendes kerékvágásából kitért, mert nem esett.

— A napokban igen szép tettnek voltunk tanui. A szénutczában bizonyos antidiavianus báka — nálunk bérkocsinak csufolják — döcögött, a kocsis mégis oly vigyázatlan volt, hogy egy gyermeket legázolt. A zajra két urhölgy az ablakhoz ment, s meglátva a csoportosuló néptől átpolt gyermeket, azonnal lementek a gyermekért, hidegvízzel borongolták, és orvost hívtak. E két urhölgy gróf B. és Mné!

— Bolnay, mint ismerősök beszélnek, a cs. kir. udvari színházhoz van vendégszerepekre meghíva, melyek lejátszása után Pétervárra a czári színházhoz megy két évre, hol magát művészete pályájára bővebben kiképzzi, hogy azután hazája és nemzete színművészetének áldozhassa tehetségeit.

— Bánfi-Hunyad halad! Valaki az odaváló zenészeket összeszedte, szervezte, és aláírás után karmestert is tart számukra. Most már annyira kőpeztek magukat, hogy hetenként a piacon kétszer mulattatják az oda való közönséget.

— Szent. Abrahámi István János, nyug. kormányzóki tanácsos, az unitariások volt főgondnoka és iskolai felügyelő, munkás életének 79-ik évében f. h. 11-kén jobb létre szenderült. Béke poraira!

* Polyáni (Háromszéken) kath. lelkész Bogdán István ur is, mult hó 29-kén a jobb világra menekült. Vagyonos embernek tartották, de végrendelet nélkül halván meg, az egyház és iskola, melynek gyámolokra van szüksége, még csak várja a megemlékezést.

— Ö megassága herceg kormányzónk brassói hivatalos működéséről következőleg értesülünk; folyó hó 4-én Alsó- és Felső-Tórnös nyilvános intézetét látogatta meg. 6-kán jelen volt a hadi gyakorlatokon. Innét lakára tette a kérésmezőket leereszkedő nyájasággal fogadta. 7-én a Czenket járta meg, hol a város ünnepélyes fogadására minden kitelhető dísz fejtett ki. Győzelmi ívek ösztrák és fe-

jérvörös zászlókkal ékesítve voltak felállítva. A városi község tagjai, polgármester és kerületi hivatalnokok fogadták. A Czenk tejében sátrak emellettek lengő zászlókkal, a sátrak egyikében gazdag lakoma fogadta ő magasságát. Estve lejövet faklyák és 5000 lámpa világította a kigyózó utat. Tűzijáték, zene és tömördek nép jelenléte s kísérete tanusították azon tiszteletet s ragaszkodást, melyben ő magassága Erdélyben osztatlanul részesül. 11-kén Brassó ő magassága, áldástól kísérete elhagyta, és Köhalm, Segesvár felé utját Maros Vasárhelyre folytatta.

— A jég Fogaras és Sárkány felé is nagy pusztításokat okozott. A gazdag aratást ígérő gabnaföldek letarolva hevernek, és örvendhet az, ki a tűz- és jégkármertő egyesületbe helyezheti reményét.

— Kis-Beszterezőn a villám egy csúrt meggyújtott, mely alkalommal hat ház égett el.

— Szász-Regent hasonlólag siralmas sors élte. A június 7-ki jégvihar az egész határt lerombolta.

— Szeben közelében a Pereu Gai hegyszorosai erdőben bizonyos cigányú nő férjét meggyilkolta. A fiatal 20 éves gyilkosnő a hatóság kezébe került.

— Bukaresti hírek szerint 25 bojár, kiknek neveik a hivatalos lapban közölve van, jobbágyait földszabadította, a nélkül, hogy a kormány által meghatározott kárpótlást követelnék, miért a kormány méltányló elismerését jelenti ki nekik, Baratschan Ivan nagylogóthát is minden cigányait földszabadította.

— Figyelmeztetjük gazdáinkat, hogy a „kornenburi téppor” név alatt ismeretes átlát éstér, hivatalos megbízás következtében töltött vegyontás után, a gazdalközönség tudatlanságára alapitva nyereszkesednek s ragaly idejében még veszélyesnek is bizonyult be.

— Erdély régiségei kedvellőit figyelmeztetjük, hogy a jeles szakértő Ackner lelkész Erdély archeológiai térképét magyarázó szöveggel fogja kiadni.

Zilahi levelezőnk azt a megjegyzést teszi, hogy Dózsa Dániel a „Magyar Sajtó”-ban „Nevelésügy Erdélyben” cím alatt megkezdett cikksorozatában az erdélyi protestans iskoláról névszerint szólván, a zilahi ev. ref. gymnasiumot egészen kifelelt a számításból; holott ez népességére*) alaptökéjére, fenállási idejére, jeles tanáira,**) valamint hatáskörére, terjedt vidéké- és szép multjára nézve, a főiskolák után rögtön következik, — s ott hol a makfalvi iskoláról is emlékezzünk, bátran megemlíthető. (Bővebben is volt ismertette ez iskola multja és jelene, a „Pesti Napló” m. é. júniusi egyik számában, melyre szavaink bizonyosságául, t. cikkirő figyelmét tisztelettel felkérjük.)

A napokban a villám a város közepébe csapván le, két házat összerombolt, s egyikben egy asszonyt halálra sújtott.

r. l.

A Budapesti hírlap f. hó 6-iki számában a kolozsvári levelező többek közt panaszt emel, hogy a már néhány hóval ezelőtt leégett olajgyár a tulajdonos ígérete dacára még mind csak nem épült fel, és kéri, hogy ennek oka vajjon a tulajdonos-e, vagy tén a biztosító intézet, kinél épület s gyár biztosítva volt.

E közzetve hozzám intézett kérdésre és fel-szólításra kénytelen vagyok először is azt nyilvánítni, hogy gyárom fölépítése régóta munkában van, s hogy annak felszerelésén derek gépésznök Rajka már huzamos időtől fogva dolgozik. Igaz, hogy a munka tén serényebben is folyhatna, és folyva is, ha leégett gyáromért az erdélyi tűzkar biztosító intézettől kárpótlásomat megkaptam volna. Azonban ügyem az égés óta, tehát éltől, előttem kevésbé ismert okokból mintsem hogy azokat nyilvánosság elébe hozhatnám, folytonos tárgyalás alatt lévén, még eddig nem dől el, s így nem nyervén a szenvedett kárért pótlást, könnyen magyarázható, hogy a munka folyása a levelező ur h. s reám nézve hízegő vágyait nem elégíti ki.

Körem a Budapesti hírlap t. szerkesztőségét, adjon helyet tisztelt lapjában e nyilatkozatnak, mely-lyel kereskedő hírnevem s becsüiletem fenntartásának tartozni véltem. *)

Kis Mór,

gyártulajdonos.

*) A forradalom előtti években már 60-ra haladt a philo-sophiait hallgatók száma.

**) Dr. Gyarmati Sámuel, Nagy Ferencz, Salamon, Sámis és Hölgy.

*) Mi azt hisszük, hogy magának kölcsönös biztosító egyesületnek is érdekében állt ily szervezetlenségek esetében gyors segélyt szolgáltatni; mert csak ahoz szeret a közönség folyamodni, ki pontosan kész fizetni, miután pontosan vette fel a biztosítási díjakat. Hogy mi hátráltatja jelen esetben az érdekllett közhasznú társulat pontosságát, nem tudjuk és mireánk nem is tartozik. De a társulatnak ugy mint a közönség érdeke kívánja, hogy gyorsabb eljárás által ezen ügy akár merre mihamarabb eldőljön; mert a kolozsvári olajgyárhoz sok vidéki gazda köti reményeit; miután csak rep-

Tisztelt szerkesztő ur! Ön becses lapjának egyik számában Háromszékről említést tévén, székeles szokásáról kérde: „hát talán bedeszikálták Háromszéket? nem deszkizták biz azt uram! hanem ez anyagiakon s anyagiasságokon kapkodó korszakban nem igen találhatik a szellemi mozgalmakat eber figyelemmel kísérő, azokat hirlap útján közzé tenni kívánó egyén, sokkal kényelmesebb életmódnak találván az égő pipa, vagy szivar füst-fellegében andalogni, és a poharak mámorú szülő zajában feledni mindent, csak édes önmagukat nem, — és éppen e télen andalgásbani tepsedé birt, igénytelen énkieszkömnök a Közlönyben megjelenés végett ott bizalommal felkérni.*)

Jelen korunkban minden fölmerült kedvetlen, lesújtó, botrányos jelenet elősorolását, bevégzését pathosszal oda vetett: „nevelés! nevelés! mikor jön el a te országod? „Nevelést, urak! a népek nevelést!“ nagy szavakkal szoktak fölerészteni, és hány vagyon olyan, ki ez általános ohaj létesítésére segédkezet nyújtani kész volna? Atyáskodó kormányunk gondos figyelme valamint legjobban ismeri figyelmünk nyavalyás állapotát; ugy pusztá szavalatok helyett a cselekvények terére lépven, teendői alapjául népei földi és sirontli boldogságának eszközölését az örök bölcsesség végetlen szeretete által letett, és 18. század tapasztalata által elegendőleg megpróbált sziklájára fektette a kereszténységnek, melyen egyedül virulhat fel és terjedhet szét a közmivelődés áldott gyümölcse; ezen szándékból eredett, fejlődött s jött a határozat érettségére az iskola-tanácsosok eszméje, kegyelmes kinevezetése, hatáskörének kijelölése; csak így lehetvén helyi körülmények számbavételével a tanügyi üdvös átalakítása, sikert eredményező életbeleptetése. Ez a szebb jövő édes reményeivel biztató hajnal derült a kéri-orbai esperesi kerületre mult hó 27-kén, midőn kegyelmesen kinevezett erdélyi rom. kath. iskolai tanácsos dr. Fesztli Károly ő migát kebele-lés fogadhatá, s önzetelen tisztelének őszinte nyilvánításával körözötte.

Akár mely ügy szerencsés kiviteltére legtöbbet teszen a személy egyénisége. Ki jól tudta emberét megválasztani, az bizonyos eredménynek örvendhet; „jó eszköz fél munka“ mondják a székeles. Ez áll a tanácsos ur ő milgának ritka tapintatu eljárására nézve. Nyájas, szelíd, mind a mellett szigorú következetességgű, enyvedetlen szorgalmu, példás kitiűrésű, a czél szentségét szem elől nem tévesztő föllépése mindenkit elbájozt, az ügynek megnyert, a magas kormányi czél megközelítésére minden erőket összpontosított. Előbb május 28-kán reggeli 6 órakor Futásfalván, 10 órakor Altörjén, délután 2—4 óra között Kantában téven vizsgáló látogatását, 29-kén K. Szt. Lékelen, Polyanban, Esztelneken, 30-an Lemhény, Bereczben, Nyujtódon és Sáralfalván téven szoros szemügyre az iskolák állását minden ide tartozó ágazataival. A gyermeki korismereti körhöz leereszkedő Jézus lelke szerinti nyájasság, a megjelenő szülőket legdrágább kintstük magzataik iránti keresztényi polgári kötelekre, a helységek előjáróit az iskolák körül kifejtendő szorgalomra intő apostoli szózat minyájára maradó hatása volt. Az ügy szeretetéből forrászó buzgalma itten határt nem talált, hanem mindenütt a lelkes-előjáróság, iskolai tanuló- és honoratiorokkal következő határozatokat eredményező tanácskozást tartott. Hogy a) a népiskolákat járn köteles 6—12 éves mind két nemű gyermekek összehíratassanak, b) ezek az iskola szorgalmas látogatására szorítottassanak, c) a m. kormány gondos figyelme által kijelölt tankönyvek — minden egybek mellőzésével — használtassanak, d) a tanítási czélszerűbb modor gyakorlathá vétessék, e) a vasspáni iskolák minidóni életbe léptetése eszközöltessék, f) az iskolákhoz közeli gyümölcsfa nemesis-tenyésztésre alkalmas helyek kijelöltesse, és a mi mindezek fogantatását őrszemmel kísérendi, a fölmerülhető bajok, akadályok elhárítását eszközözend, g) iskoláknak kegyes szivű jötevőket szerzend, g) iskolai biztosságok alakittattak, h) végre, hogy a szegényebb iskolák gyermekeik szükségességekkel elláttassanak.

czéjéből várhatja a legtöbb és legközelebbi jövődelmet: háva teszi? és mit csinál pedig repezejével, ha szükségtelen késedelemesség miatt a leégett olajgyárnak tulajdonosa oly közhasznú iparos intézetet ütejeiben helyre nem állíthatja s a termesztők repezejét visszautasítani kénytelen lesz? Valóban, a ki házáknak a repezelermesztést meghonosítja — ezt pedig oly gyárok nélkül nem teheti — az minden esetre hasznos szolgálatot tett, mert simlódo földmívelésünk felvirágzását mozdította elő.

Szerk.

*) Nagyon elkötelez ön, hogy a legjobb szándékú Háromszéknek oda dobott kesztűt ily nemesen fölvette. Bizunk önnök gyakorlatias-honszeretében, hogy közremunkálással gyakran fog támogatni. Most fogadja a legszélyesebb üdvözlötnöket.

Szerk.

Ezek után május 31-én a kantai kolostor nagy teremében, az egész kerület lelképásztoraik, iskolatanítóik segédökkel együtt kerületi esperest ur által előre összehívatván, velök 8 óráig 10-ig értekezletet tartani kegyeskedett. Iten tint fel tanácsos ur ömlgának ritka jellege, páratlan ügyszere-tete, helyes tapintata, s a dolog practicumába bevezető szelid szelleme! Mindenek előtt az összes lelkeszi, iskola-tanítókat szívélyes szavakkal, szép lelke hatályos kinyomataival üdvözölven, mindnyájunk figyelmét korunk szükségai, igényei, a m. kormány atyai gondjaira fordította, — a tanítókat magasztos elhivatását, ennek lelkiismeretes teljesítéséből forrászó öntudati, közméltánylati rontlói örök jutalom kimaradhatlanságát esetelte, a teendők sorozatát, annak erélyes teljesítését melegsavakkal ajánlotta. Ezen forrón érő kebelből eredett fölhívásnak legbiztosabb ajánlatként megemlítettönek vélem a következő értekezleti eredményeket: 1) A lelkeszi kar, mely ezeltől is az iskolai ügy emelése tekintetéből, mennyire ily távol helyen eszközölhető volt, a fali táblákat, és Mé-száros Imrénék, a magas kormány által ajánlott az ABC, és Olvasókönyv szellemébeni sedédkönyvet még a mult évben megszerzte vala, 500 Fí-bél, 400 Olvasókönyvet, s a még hiányzó fali táblákat saját költségén rendelt meg, részint ajándék-képpen a szorgalmatosabbak, részint ingyen a szegényebbek között kiosztandókat. 2) Minden iskola számára a felfestített Megváltó, szent Anya, és Ó es. kir. apostoli Felsége képeit szinte saját költségén megrendelte. 3) A tanító karral, valamint ezeltől úgy jelenben is kezefogólag a szükséges értekezettek, tanácskozáskor kimaradhatatlan, korszerű, czélravezető tartásait folytatandja, s az adott utasítás szerinti átalakításait elhatározta. 4) Teljes készséggel ajánlkozott, miként mit tehetsége enged, a körülmények igényelnek, azt szíves örömmel hozza kedves illatú áldozatul a haza és nemzet oltárára, melyről kellemes illatként felhat a kegyelem Istenséghez, onnan gazdag gyümölcsű áldást esdeklendő le O es. kir. apostoli Felségére, Felséges családjára, az édes házára, az anyaszent-egyházra, e háromság lévén azon szent tárgy, melyért minden hazafi és hönleány keble hön dobog!

Délután tanácsos ur ő milga Csik felé vevén áldásos utját, e kerület részéről esperest, jegyző és kantai, kolostori elnök kíséretében eltávozt.

Nemerey.

Háros-Vásárhely, jún. 11.

Az Erdélybe hozandó vasut ügyében — gróf Toldalagi Ferencz enklökte által Bécsben — alakult választmány hitelesített alapítási szerződénye másolatát a helyi kereskedők közti körözöttés végett városunk érdemes tanácsának küldötte át. — Ennek nyomán a vásárhelyi kereskedelmi társulat nagy része az ügyet üdvös voltaához illőleg fogván fel, az ideiglenes aláírásokhoz vagyonához képest a legnagyobb lelkesedéssel járulni nem vonakodott. Ha — pedig csak azért is ohajtanók, hogy valahára e haza is részesülhessen a gőz mindent oly sebesen egybekötő jótéteményeiben — nem irhatjuk egyhangulag, hanem csak nagy része, ugy mely fájdalom szállja meg keblünket, mely annál nagyobb válik, miután a hátramaradó vasut iránti közönyös rész között sok tehetsős vagyos kereskedő találkozik. — Mi is ezeknek egy haza, egy város, melynek ege borítja, boldogsága, felvirágzása? Sokkal esekélyebb dolgok ezek, hogysém érdemes volna miattok a régi kerék-gátsból kimozdulni. Ok jobban találták magukat akkor, midőn egy debreczeni utra úgy kellett vala készülni, mintha az egész földgömböt Magellan módjára körül akarnák hajózni. Persze, a vasut helyreálltával az érzelmök megleendének fosztva azon szívszagató családi jelenetekről, melyek napirenden valának, midőn az utánk induló kereskedő családapa könnyező szemekkel búcsút vón az övétől, mintha vosszópádra hurcolnák, s örökre válnának el egymástól. — Ezeknek még el lehet nézni bárgyúságunkat; mert szük korlátok közé szorított föllégsi tehetségökkel azt következtetik, hogy az alairótt összegeknak elhegedült szent Dávid, át nem látván azt, hogy az engedélylyel egyuttal a részvények is kelendő érvénnyel bírandnak a pénzpiaczon. De mit mondjunk azok-ról, kik a helyett, hogy kötelességöknél fogva a népet korszerű intézetek s üdvös találmányok, e század szellemi vívmányainak hasznosságára figyelmeztetnek — azt, állásokkal visszaélve elbutítani nem irtoznak? Egy Vásárhelyhez felőrányira kelet felé fekvő helységben Sz. L. ur hallgatóit meggyőzni igyekvők, hogy a „jégkármentő intézetek mit sem érnek; pénzt csak kidobja, ha biztosítja vetését, hisz a falu hegyek közt fekvő, a jó Isten úgy is megőrizi határát. Már megengedjen t. Sz. L. ur, ha laicus létünkre sem theocratiai, sem a fatalismus-szabta szempontból ez egyszer különböz, sőt merőben elázó véleményben lenni bátorodunk. Ha a jó Isten a biztosító intézeteket jutalmazási s büntetési jogába való avatkozásnak, vagy praevencionának tekintene: ugy a biztosítókat rég sújtotta volna haragja-

val; de ez nem történt —, ergo: okosan teszi, akárki biztosítja házát, vetését, vagyonát, életét. Ezt helybenhagyták nagyobb észszel megáldott államférfiak, s így Sz. L. ur tiszteltessege meg lehet nyugodva ha a népet felvilágosítani nem akarjuk, ne tegyük magunkat ki annak, hogy nevet-ség tárgyává legyünk a felvilágosodást akadályozni akarván, miután ismeretes dolog, hogy amaz egy roppant óriás, ki egyenest járván, a vakmerő férg-et, mely utjába állani elég merész, észrevétlenül porrá tiporja. — Az illető megnyugtatóására valjuk, hogy sem a biztosító intézet részvényesei, sem azok ügynökségével megbízottjai közé nem tartozunk; mindamellett a vakság, pangás, tepsedés, roszakarat s obscurantismus elleni tusára a küzd-homokom megjelenni mindenkoron készen állandunk.

Náprádi.

Háros-Vásárhely, jún. 11.

A „Pesti Napló“-nak 304 sz. megjelent „Sic“-es suppositóijára csak annyit felelünk: hogy eddig nem látták szükségesnek megkötözni azokat, kik a P. N. a tengeri jogok fölötti czikkeit nevelésgecsnek találják, miután azok nálunk gyakorlatilag keresztülvihetnek. Míg a magyarnak valamely más világrészben telepítvényei nincsenek, addig czélszerűbb lesz, a szép értekezést az angol admirális figyelmébe ajánlani. Elég, ha egyszer vitték tengerre — tulajdonképpen jégre — a magyart. Oh tengerre magyar! Jobb volna, ha a 20 pfos P. Napló megkötözve küldene tengerre a „Neue Pruss. Ztg.“ után hozott mailandi kísértetét, melyet minden bírodalni lap dementir-ozott. Most már nem bánjuk, ha a P. N. erre még egy harmas „Sic“-et vágis.

Hiradó.

H. Vásárhely, június 12.

Párisnak hushagyókeddi ökrei, Brüsselnak kaskas, Londonnak ököi, Madridnak bikaviadaljai vannak; — Vásárhelynek, hol a műhelyt gyárnak, a mesterlegényt segédnek, az inast gyakornoknak, a tehénfejő szolgálati külsőnek, az istálló leventét Stallmeisternek nevezik, — Vásárhelynek, hol nem régen néhány getleman of the night egy igen tisztelt lelkész házához hivatlanul, szokatlan uton, az ablakon át látogatbva menvén azon hiszemben, hogy az Isten igéje hirdetőjének luxus articulusok-ra szüksége nincsen — minden ezüstnéműjének terhétől megszabadítá, — Vásárhelynek — hol mostanság egy eddig mézben úszott ártatlan pogács-legény azon rögeszme következtében, miszerint föl-akasztani akarják, elneháborodott lesz, s ez állapotban egy Bécsben készült valódi angol army rasorral nyesegeti con amore a torkát, — Vásárhelynek — negyedszer ismétéljük — miért nem volnának népszerű viadaljai? Voltak is, lesznek is — kutyaviadaljai. E viadlok egyebiránt nem oly állatkínzó modoruk, mint a minőknek az enyedi levelező festi. — Erélyes hatóságunk rendelkezé-nél fogva a barbar kebellázító mazzuola*) el van törölve; itt a kutyákat főbe nem ütük. Az utcákon látunk egy kutyafogó szekeret; a gyepmester-legények conducteurjai; ezek kötelessége: minden kóbor szájkosár nélküli ebet hurokkal elfogni, a szekérbe zárni, haza vinni s ott legalább 24 óráig őrizni, ez idő lefolyta alatt a tulajdonosnak joga lévén a foglyot mérsékelt áron kiváltani.**)

Nem hiszszük, hogy a rémuralkodás alatt Párisban a nép nagyobb figyelemre méltatta volna a napontai áldozatokat a Gréve-piaczra szállító targoncát, mint sokan itten e kutya-onnibust. — Történt, hogy egy ember, kinek kutyáját elfogták, ennek farkába csipeszkedett; a purdék húzták a fejét, az állatkinzás elleni egyleti tag a lábát; a mörék töben lévén a komondort gazdástól a rettenetes wag-onig húzták; ott nem bírva velök, kétségbeesett tusára kél, öklözni kezdi az executorokat, mig élete hí bajtársát meg nem szabadítja. — Uraim, tiszteljük a törvényt! Ha rendszeres kutyafuadót be nem lehet hozni, őriztessék szépen otthon házaikat átalok; vagy ha már egyáltalában nem tudnak kutyáik nélkül elleni elannyira, hogy okvetlen szükséggő vált azokat színházba, sétatérre s vendéglőbe elvinni: ugy vezesse kiki és tartsa pórázon kedves ebét; ha aesthetikai productional magára hagyja, ne legyen joga fenyegetni, ütlegeztetni a peczereket, midőn kutyakötelességöket teljesítik. Kíváncos volna, hogy — ez más városokon is szokásban lévő — a kutyaketrez vezető legények mellé egynehány föllegyverzett városi szolga rendeltetnék;*) ezek egyfelől a hatóság eme csak dicseretes parancsának ellentállani merészkedőket megfenyíteni, másfelől a peczereket kötelességök szoros teljesítésére kényszeríteni tudnak. Mert az nem megyen, hogy ezt a kutyát, mivel tekintélyes

*) Olaszokban a bunkókat kivégeztetést „mazzuola“-nak nevezik.

**) Nem volna-e czélszerű a kiváltási díjt 4—5 pftra emelni? Ebből 1 ft a hóhérra, a megmaradó összeget jótékony czélra lehetne fordítani, p.o. valamely — viszonyos köveletében kimúló — családok hátramaradóit árnának fölségölésére.

*) Így megy ez Kolozsvárt.

Szerk.

az ura, el ne fogják, amazt pedig, mivel igénytelen a tulajdonosa, fogják el — Hogy az orvoslása ezen ebmanianak gyökere legyen, nem szabad az ebek közt osztálykülönbséget föllátni; itt minden egy kategóriába kell hogy tartozzék, mert inkább vesszen el az egész kutyasereg, hogyszem egy emberélet is áldozatul essék a viziszonny borzalmainak. E tekintetbe a szigor most helyén van, mert az ugynevezett kutyapokor előestéjéhez mindinkább közeledünk. — Az udvarhelyi tudósító bajosan járt Vásárhelyt. Apodictice mondja: Konstantinápolyig menve az ember nem kap annyi kutyát mint Udvarhelyt. Ha a touristája stambuli utjában városunkat szerencsétlenni, más véleményben lesz, — itt igazán nem tudna kettőt lépni, hogy egy csomó pudli, kopó, vizsla, dogg, spitz, mops, bologneser, chineser s tudja az ördög még hány speciessl ne találkozzék. Már tavaly láttuk a színházban gyakorlatilag alkalmazva a váltógazdaságot; néhányan ebrendébe tültek a zártiszekben, felvonás alatt a gazda, felvonás közben a kutya. Az urak segíthetnek magokon, ha egy ilyetén eb inexpressible-jökkel igen közel érintkezésbe akar jöni, simpliciter felrugják: ebért az urát — de mit csináljon a hölgy, midőn a négylábu emancipált színházlátogató természeténél fogva fideliskedik?

Junius 13-án.

A M. Sajtó 128. számában előforduló bécsi ujdonságok végén olvassuk, hogy „a pénzlab-értekezlet az ezüstpénz egysége iránt megegyezett; e szerint közös alapul többé nem a kölni márk, hanem a hüvelykfont (Zollpfund) vétetik egységnek.“

Mindaddig ismertünk: bécsi fontot, vámeyleti fontot, angol fontot sat, de ezen hüvelykfontról most hallunk legelőször említést tenni. Kérnök a M. Sajtó mellett fordított, magyarázná meg nekünk azt az új fontot, különben azt hinnők, — miután a „Zoll“ hüvelyket is, de vámot is jelent — hogy úgy járt mint a deák, ki latinul azt akarván mondani, hogy: fél a kettőre, így fejezte ki magát: „timet ad secundum“, — vagy pedig mint a néhai tanuló, ki O-Budát erdélyi közértelemben szótár nélkül „Re... ade“-ra fordítá. *)

Károlyfejérvár, junius 2.

Tisztelt szerkesztő ur! Becses lapja 11-dik számában a károlyfejérvári gymnasiumra vonatkozó szerény tudósításomra jónak látta bizonyos Marosportról K.-fejérvára járt K. A. ur némi észrevételeket tenni. En daczára tisztelt szerkesztő ur azon jegyzetének, miszerint K. A. ur az által, hogy nevét még a szerkesztőség előtt is titkolja, méltán gyanúba hozza magát: czikké végén nyilvánított mentegetésének hiszek és sejtjén, miként nevét azon félelemből titkolta el, mivel a forrásba, melyből holmiket, talán czikkemmel ellenkezőket merített, nem igen bizik, röviden felelek felszólítására. Kézdezi ugyan: „miért bizta a tanítókat az algymnasisták tanítását a német nyelvben leginkább járatlan tanítókra?“ Hogy Erdély r. kath. clerussának minden egyes tagja jártas legyen a német nyelvben, ki sem fogja kívánni, ki megynket ismeri; s hogy a németül tudók között is vannak, kik e nyelvben kevésbé jártasok, az is természetes. A német nyelvben kevésbé jártas egyháziak — (világi, ki oly képességi, hogy tanár lehessen, a tanárok jelen fizetése mellett más-hová vonzódik) — azért bizatott tehát az algymnasisták tanítása, mert könnyebb németül megmagyarázni, hogy $2 \times 2 = 4$, mint Newton kettőzetét, vagy az első és második rendű egyenletek alakítását fejtegetni, könnyebb der Tisch ist rund-féle mondatokat elemezni, mint irodalmilag kimutatni, miért volt Lessing: „Minna von Barnhelm“ vagy Göthe „Göcz von Berlichingen“ című drámájának oly nagy hatása; könnyebb haec mensa-t és ejtegetni, mint Horác odát vagy Plato irományait németül értelmezni; könnyebb előadni, hogy ez vagy amaz rovarnak négy lába, vagy három szárva van, mint a növények és állatok földrajzi elterjedése felett értekezni és végül: mert a két utolsó felső osztályban kizárólag német a tananyag. Második kérdésére is felek. A magyarajkuak magyarul tanulják a tárgyakat, a németajkuak németül. Az idöböl e rendszer mellett sem fogynak ki a tanárok. Mert ugyanis az egész világ tudja, hogy Károlyfejérvárt a német szó nem oly ritka mint Poklosón. A gymnasium növendékei tehát, kivált ha az első osztályon áthatottak, a németajkuak magyarul, a magyarajkuak németül már valamicskét értenek. Az is tudva levő dolog, hogy alsóbb osztályokban a tárgyat csak egyszer magyaráz-nem elég. Magyarázza tehát a tanító többször, németül is, magyarul is. A tankönyvek mind a két nyelven szóról szóra ugyanazok. Mikor tehát a tanár németül magyaráz, a németül bár valamit már értő magyar tanonez — hisz már elemi iskoláinkban is

tanulják e nyelvet — egyúttolvassa azt magyar könyvében és viszont. Ezzel meg van felelve a harmadik kérdésre is. S így véli a tanárikar, hogy nevédeként nyolcz év mulva két nyelv birtokába juttatván, azon czélt, mely eleibe tüzett, elérndi. (Lásd 11-ik számban czikkemet.) Ha itt-ott e tekintetben fegyverközások mutatkoznak még, azokat — ha a jó szándékot látja — akár ki is könnyen elnézndi, ki meggondolja, hogy tanodáink átalakulási idöszakukat élük, s hogy még az utjonnan behozott tanrendszer is. O Felsége kegyes és böles parancsa következtében 1858-ban új megfontolás alá kerülend. Ezt röviden K. A. ur felszólítására. Ha még valami kérdezni valója volna, személyesen is felvilágosítással szolgálnék örmest. *) V. K.

Mező-Szengyel, jun. 5.

Hogy nálunk a mezősegen sem halt ki a buzgóság és szeretetelke, tanusítja azon nemes példa, melyért tollat fogtam. Sz. István első magyar királyunk nevéül birunk egy r. kath. templomot, mely már csak nem egészen romjainak indult. Már régén készültünk, annak újból építésére, vagy legalább némi részbe megjavítására, de kívánt sikert nem remélhettünk, mivel kevesen vagyunk s nagyobb részt hiányt szenvedünk az anyagiakban. De végre a jó szándék meggyökerezett bennünk, sőt virágokat és gyümölcsöket is hozott; azért alkalmasnak véltük egy táncvizigalmat rendezni nem csak templomunk, de pangásban sínlő népiskolánk javára m. hó 25-re. Mihelyt ezen czélunkat a vidékiekkel is közöltük, azonnal helyeslésre és nagy pártfogásra találtunk. De nem reméltük, hogy ezen táncvizigalom jövedelme elég legyen szükségünk fedezésére, miért is azon gondolatra jöttünk, hogy küldenénk meghívó jegyeket és felszólításokat nem csak Erdély, hanem Magyarorhonban létező érsekeinkhez, püspökeinkhez, kanonokjainkhoz és birtokos urakhoz ezen szent czél elősegeléséért s ez is megtörtént. Táncvizigalmunk lefolyt, s valóban mondhatjuk, hogy ily szép közönséget nem reméltünk; látszott vendégeink arczán, hogy ök nem az időtöltés kedvéért, de a czél szentségéért jelentek meg. És így a táncvizigalomból, s a szétküldözött aláírási ívekből közel 1000 pförnt reményünk van, mi elégséges léssen arra, hogy kitűzött czélunkat elérhessük. De itt nem hallgathatom el, hogy ezen üdvös terv kiviteléhez mily fáradsággal buzgalommal s áldozat-készséggel járultak a helységünkben lakó protestánsok is. Szinte mondhatnók, hogy ök voltak ezen dolognak főtevényői. S ezért nagy köszönettel tartozunk nekik, hogy nem tekintve vallásbeli különbséget, nekünk oly nagy mértékben nyújtottak segítséget. Jöhet idö, midőn mi is visszasszolgálhatjuk nekik épp ezen módon, irántunk tett nemes fáradozásait. Es ezen dologt csak is azért kívántam tudomásra juttatni, hogy mily könnyen lehet, lehetetlennek látszó **) dolgokat is kevesen, de egyetértés, szilárd akarat, s áldozatkészség mellett véghez vinni.

Szengyeli B.

Székhely-Udvarhely, május 31.)

(vége)

Lássuk már most, miként pártolja Udvarhely 4000-nyi magyarajku népessége általában az irodalmat. A napi sajtó irányában meglehető részvét mutatkozik. 100 különemű hirlap fordul meg és olvastatik itt, jelesen: Kolozsvári Közlöny (reméljük az irigy szerkesztő világnak nem fog zokon esni, hogy ezt tesszük első helyre) 15, Magyar Sajtó 2, P. Napló 2, V. Újság et comp. 20, B. P. Viszhang 6, Tanodai Lapok 10, Családi Lapok 3, Kath. Néplap 2, Religio 4, Siebenbürger Bote 8, Kronstadt. Zeitung 1, Wiener Z. 3, Wiener Telegraph 1, Wien. Courir 1, Presse 1, Gerichts-Zeitung 9, Allgem. Z. 1, Oestr. Zeitschrift für pract. Heilkunde 3, Neuigkeits-Blatt 2, Die Natur 1, Gartenlaub 1, Frauen Zeitung 1, Iris (germanica) 1, Lumir 2 példányban; összesen 64 magyar, 34 német és 2 cseh lap. Ily szép szám minden esetre dicseretes tünemény. 1070* magasan állván a tengerszín fölött, illő, hogy legalább a hirlapirodalom pártolásiában se álljunk legalöl. És mégis kihinné fölülni, hogy mi mindemellett is követelök tudunk lenni? De már ugyan hogy is ne lennénk, holott nálunk a magyar szép irodalom szinte semmi pártolásiában sem részesül, s közlönyei helyét afféle Iris, aztán Damen- meg Frauen-Zeitung pótolják. Méltán kérthetné erre holmi furfangos ujdonság, hogy hát városunkban magyar hölgyek vannak-e? mig másfelől valaki azzal állhatna elő: de mikor a mostani szépirodalmi lapok általában oly gyengék! Nem kételkedünk, hanem attól mégis mindannyian édes mieink azok, s a mi miénk, ha szintén gyenge volna is, pártolni tartozunk, mert hát különben hogy legyen a gyengéből majd erős? Az sem dicserendő bennünk, hogy a jeles gazdasági lapokat egyetlen példányban sem hozzatjuk, meg az sem, hogy két gymnasiumunk s egy elemi iskolánk összesen 18 tanárai közül az életre

való Tanodai lapoknak még eddig egyetlen levelezője sem akadt, pedig tudom, szívesen fogadnák oda fén s a közönségnek is jól esnék, tárgy is volna miről írni bővíben. Egészség és életfentartéktetéből soha sem árt ám a gyakori szellőztetés a bizhódt legűi szobákban. De tán a mi késsik el nem marad.

Mielőtt a hirlapi térről lelépnénk, nem tehetjük, hogy neheztelenséket ki ne fejezzük, némely magyarhoni, nálunk különös résvélet találkozó lapok azon méltánytalan eljárása fölött, mely szerint egy idö óta „erdélyi testvéreink“ helyett, csak amugy hidegen per „erdélyi atyánkfiai“ traktálnak bennünket. Hát szerintök már a vér is vízzé válhatik?! Holtig tanul az ember fia.

A könyvirodalom minálunk már jóval csekélyebb pártolásiában részesül; az előfizetések, kivéve a Vasárnapi Könyvtárt, melyből 100 példányon felfül van ide megrendelve, és a naptárakat, hasznosabb s jelesebb művekre igen ritkák; inkább szeretjük ezeket egyik másiktól olvasás végett egy-egy pár órára elkölesönözni, aztán lesz a pár órából gyakran örökkévalóság, minden esetre pedig kell az ilyen könyvnek Tompa megénekelt Almannachjának sorsában gazdagon osztoznia. Ez okon nagyon is fölösleges dolog hirdetek nekünk, hogy ez meg amaz jeles magyar költőnk diszkidásában megjelent műve, akármely magán könyvtárnak diszére válhatik, s minden magyar hölgy pipereaszatán méltán helyet foglalhat; az efféle haszontalan historia (?) bennünket nem igen érdekkel. Hm, de hát vajjon aztán másutt is így van-e?

Egy uttal kérjük alással a t. szerkesztő urat, Balázs Sándor barátunknak sziveskedjék megizeni, hogy „Madame Szmink növendékei“-t megtapsoltuk, *) s hogy mi ötöt különösen üdvözljük.

Ennyi tán már elég is lesz mára. Nem bánom. Csak még éppen azt említem meg, hogy itt holnap az erdélyi helvét hittiek ez évi közzsínata kezdődik, s a tiszteletes urak szép számmal gyülekeztek is össze. **) Be kár, hogy egyszersmind borulni kezd s a szép idö megváltozik. r l.

Alsó-Kosály, junius 7.

Beszterczéről utazva Dézs felé beszálottam Bethlenbe az ugynevezett Huszár vendéglőben vendéglőbe, este csendesen lefeküdtünk, de csak hamar pontban éjfélkor borzasztó dörgés, villámlás és ezt követő szélvész vert fel álmaimból, a sarok és retez nélküli ablakok felpattanván, hullott be rajtuk a diónyi nagyságu jég, mely még reggel is látható volt a szobában. Különbön a véz alig tartott tovább egy fértálynál, és egy kis csendes eső váltotta fel, látszott azonban reggel a sűrű jég hullás következménye Bethlen, Kudu, Kercsurtárnak határain minden gabonák pascéká verve, a kertekben minden elpusztítva. Innét tovább jöve Felőr, Retteg, Kozárvár határain kevés kár látszott, de annál több Dézsnek a Szamoson inneni határrészeiben, a búzáknak csak tollói voltak meg, török-búza egyszer megkapálva, kender, fű a földig letiporva, még az ut mellett kákák, bürrök is koronájuktól fosztva szomorú látványt adtak felálló csutkájokkal, 7 órakor reggel is lehetett az ut mellett homokban jeget látni. Főleg Dézs városa ezen határrészeknek sarló nem fog kelleni, de vásznat sem sző senki veteményéből.

A ki szerencsés volt gabonáját biztosítani, nem de felsohajta fog hálát rebegni az egék urának, hogy oly intézmények létesítésére hozta az emberket, melyek szerint az elemi károk némileg térítve, s az izzadt fáradt gazda még is kárpótolva lehet áltáluk. Ez alkalommal szölök valamit Besztterczéről is: Ez év elein nyitattott meg ünnepelesen az odaaváló városi vendéglő. Kétségkívül a városi hatóság. ezt mint jövedelmének egyik kútförását becsületében fentartani, nem csökkenteni szándékozván, minden intézkedéseket megtett az utazók kényelmes elfogadására és ellátására, főleg, hogy minden zsarolás a beszállókra nézve eltávolítások. Fájdalom! én ellenkezőt tapasztaltam, sőt azt, hogy a kit egyszer sorsa oda bevezet, az igyekezend következőleg azon vendéglőt kerülni. Az, hogy ottan egy ugyszolva üress szobáért 24 órányárban 48 krt, a mikor Szebenben Bécs városánál annyi idöre 24 kr egy szoba a legkényelmesebb butorzatokkal; egy pohár kávéért mit ott helyben egybért 8—10 kron kaphatni 14 kr, egy ebédért 46 kr mind pengőben fizettetett, még csak egyik ága a házavonásnak, de értik ott még más kigondolt nemeit is. Nem ártana ha a tisztelt városi hatóság saját vendéglője becsületének és keletőségének fentartása tekintetéből, nagyobb ügyetlennel lenne, hogy egyes utazók a pinczerek telhetetlenségök által ne kedvetlenitessenek el az oda beszállástól. **

*) Erre ö mások is adand ööknek alkalmat. Üdvözlétük pedig, mint szerkesztőjainknak, tüstént tudtára jutand. Szerk.

**) A gyűlés tanácskozásiáról tudósításait elvárjuk. Szerk.

*) Ha ily jeles fordítmányok után — melyek a publicistai jártasságunk megépő jelei — buvárkodni kezd ön, annyit fog találni, hogy végtére elszégyelljük magunkat, még a kiket egyenesen nem érdek-el is. Szerk.

*) Legjobb, közölje ön csak velünk. Szerk.

**) Mi volna lehetetlen a keresztényi szeretetnek? Szerk.

Mat számunkhoz egy melléklet van csatolva.

Pest. Ő es. k. apostoli felsége egy Pozsonyban állítandó kórházra a jótékony célú pénzsorsjáték begyűlt összegéből 53,220 főt méltóztatott legkegyelmesebben határozni.

A párisi gazdasági kiállítás juri je a szarvasmarhák közül a bikák és teheneket illető első díjt báró Wenckheim László kiállításit bika és tehenekéitélte a bivalok közt gróf Feszty Tiszlót feketé bivalya nyerte az első díjt.

A magyar lapok száma egygyel szaporodik Dr. Szabó Alajos „Magyar Néplap” című új politikai hírlapot indít mag július 1-től kezdve, mely hetenként egyszer fog megjelenni, és politika mellett ismeretterjesztő, szépirodalmi és képekkel ékesített lap leend. Valahára a kalendárium-ár helyett nagyobb határt és több hasznos ígérő forrás, mely észszerűen vezetve a magyar nép életében a jólét és műveltség gyümölcseinek megtermését fogja elősegíteni. Csak hogy oda tudjon behatolni, hova cime szerint szándékszik. Előfizetheti évenyegyre 1 f. 30 kral pp.

— Junius 8-dikán volt a második lóverseny, melyet nemcsak a nagyobb szerű díjak, de a kiállított jeles lovak feletté érdekessé tettek. A Károlyi díjt — 7500 pft — nyerte gr. Hunyadi József. A 200 aranyból álló nemzeti díjat nyerte gr. Pálffy Pál. A vadászverseny díjat — 200 fpp. — nyerte gr. Keglevich Béla. Asszonyok pályadíja 100 aranyat erő serlegben 200 arany gr. Kinszky Otto birtokába jutott. Hazafidj 100 aranyból, nyerte gr. Hunyadi József. Mezei gazdák versenye 75 pft, nyerte Dymfi és Sándor.

— Az ingatlanokra hitelező társulatot fölszólitotta az állam, hogy a nemzeti bank részére átengedett államjavakat átvenné. Miatán e javak értéke 155 millióra van becsülve, s ily pénzerővel a társulat nem bír, azon javaslat látszik elfogadhatónak, mely szerint a társulat az államjavakat egyelőre csak hasznosbérbe vegye.

— Bizonyos magyar utazó állításaként Jeruzsálemben évenként 30—40 magyar utas szokott megfordulni. Ezek iránti érdeklől a sz. István-társulat ájtatos és építéletes könyveiből tetemes mennyiséget határozott küldeni Jeruzsálembe.

— Hercegszék 6 emmentája az esztergami basilica felszentelését augusztus 31-re határozta.

Bécs. A hitelintézet minden koronaország kereskedelmi kamráit megkereste, hogy a kamrakülső legszilárdabb firmának jegyzékét beküldjék. — A nemzeti bank kijelölt fiókjai közt ez évben még egy Debreczenben, egy Temesvárt fog fölállítani.

— A gallicziai nemesség 18 milliót vállalt magára az ottani vasút részvényeiből, más 18 milliót német bankárok vállaltak magokra. — Vajjon az erdélyi nemesség bír-e annyival járulni az erdélyi vasúthoz? Bár bírna!

— Lapunk múlt számában közölt azon hír, mintha a „János testvérek” felekezete a rendi országházban tartotta volna titkos összejöveteleit, alaptalannak bizonyult be.

— Szabó aradi színházgató társulata e hó 7-kén a József városi színházban fölleppt. A ki-válólag magyar közönség, mely közt herceg Eszterházi, Széchenyi, Mikó, Toldalagi grófok, főbb hivatalnokok, az egyetemi ifjúság nagy számmal voltak láthatók, lelkesedéssel fogadta a társaságot, — és a magyar megmutatta, hogy Bécsben is — magyar

— A pénzügyministerium épületét nagy veszély fenyegette. Belelőtt a villám, azonban semmi lényeges kárt nem okozott.

— Nehány cholera-eset fordult elő, nevezetesen a Wieden, Erdberg, és Gumpendorf külvárosokban, azonban halál-eset még nem történt.

— A bécsi akademikus magyar ifjúság véd-szentje ünnepét sz. László napját ünnepélyesen fogja megtartani.

— Ferdinand Miksa cs. kir. főherceg 6 fensége június 5-kén Kölnből visszatért Belgiumba Antwerpenbe és a hatóságok által ünnepélyesen fogadtatott.

KÜLFÖLD.

FRANCIAORSZÁG. Hiába! Páris csak Páris marad, Napoleon pedig éppen a neki való ember, a ki minden kigondolható látványos játékokkal, ünnepélyekkel büvíti el a boldog párisiakat: ingyen előadások, harangszentelés, katonai szemle,

állandóivilágítás, fejedelmi látogatások, születés, temetés, háború, béke, iparkiallítás, baromkiállítás, mind ez arra szolgál, hogy a francziák szórakozzanak, mulassanak, meghatározott irányban gondolkozzanak, ha rá érkeznek. Az orosz lelki „Nord” mephistói pófát vágya felkiált: hát aztán mind ez célhoz vezet-e? Az egyik azt mondja: igen, a másik: nem; hanem a hivatalos örömek és vigalmakon kívül, a búr és iparvállalatok szédelgése között, időnként égő kérdések merülnek, a melyek egy útesre újra életbe hozhatják a multat. A régi monarchicus párt meg-megrázza sörényét. A „Nord” azt hiszi, hogy ez a Jupiter sörénye.

Elég az, hogy Napoleonnak ezermesteri ügyességét ugyan föl kell használni, hogy az ellenzéki viszketeget el ne ragadjon sokakba egy-egy olyserü bátor férfuról, mint Montalembert, a ki a jelen törvényhozó gyűlésben egy maga látszik képviselni a hajdani „tribune” nyitlétük ékesszólását. O a napokban magára voná a kormány haragját azon törvényjavaslat elleni beszédével, mely szerint a politikai lapok irányában szigorubb tarífat szándékszik felállítani annál, mely a nem-politikai lapokat terheli. Szónok keserű dolgokat hozott elő, miket a napoleoni uralom alatt nem egy-könnyen nyelnek el. A mi a mai Franciaországot jellemzi, úgy mond, a nyereszkedési szellemnek szerfölti kifejlése. E bajnak pedig valódi kútfeje a politikai szellemnek szunnyadásában áll. Esmialatt e nyereszkedési kórság a felsőbb osztályoknál kifejlék, más munka foly a társadalom alsóbb rétegeiben, a honnan ered Franciaországban majd minden forradalom; ott a socialismus fejlett ki sat. Egy más ülésben panaszkodott Montalembert, hogy a „Moniteur”ban beszédét nagyon megnyirbálták, kivált e helyett: „Mindnyájan ismerünk bizonyos gazdagságokat, a melyek munka s becsület nélkül szerezettek.” Minthogy ez főleg Morry elleni célzásnak látszik, heves szóváltásra ada alkalkalmat. Hir szerint a jeles szónok újra választást a törvényhozó gyűlésbe feljülről meg fogják gátolni.

— Párisból f. hó 7-ről nagy hőseget jelent a távrida. A lapok telvék a legszomorítóbb részletek leírásával. Az összes kár 600 millió franknál többre megy. Ha valakinek, Napoleon Lajosnak volt haszna e kárban. A hol csak megfordult, a leg-lekiesültebb fogadtatásban részesült, sőt a déli vidékek lakói, kik még jó adag babonával vannak megáldva, a császár köztük léte alatti időderülést egyedül az ő befolyásának tulajdonítják. S ez tréfán kívüli dolog. A fényes napnak mint távol hatalomnak közrehatását e részben számba sem veszik a hálás déli francziák mint mellékdolgot. Új jele a császár ügyességének. E franciaország sorsát intéző férfiú bírálói többnyire az ő szerencseszállagát teszik az első vonalba, feledvén, hogy neki kormányon létele óta a kormányok, ki-vált egy francia kormány legveszélyesebb ellen-neivel, kelle küzdeni, mint éhség, dögvész, hadi veszteség (kezdetben), miknek egyike is elég lett volna egy Lajos Filepet megbuktatni. Napoleonnak meg kell azt adni, hogy gyorsan feltalálja magát s haladéktalan siet csejzárja. O a nemzet akarat-ját saját kezében összpontosítja, de tudja is azt felhasználni. Utolsó napokban önviselete ezt üjből tanusítja. Most már a csapatú törekszik jóvá tenni a mennyiben csak lehet — s egy perczet sem késik. Junius 5-kén visszaérkezte után tüstént intézkedik minsterneinél s a törvényhozó testületnél az árvíz áldozatainak segélyezésé iránt sat. S alig pihen meg Párisban, újra siet a szerencsétlen vidékeket meglátogatni, mindenütt hordozván maga után az arany erszényt, a melyből személyesen is osztogatja a segélyt. Ezenközben az aláírások nagyban folynak; de bár mily nagyszerűek legyenek azok, a legtitvolabbról sem lesznek képesek annyi inéséget jóvátenni. Arról is beszélnek, hogy a keresztelési innepélyeket, melyek oly rozant összegeket elnyelnek, elhalasztanak s az éz által megtakarított pénzt a vízkárosok közt kiosztanak. Mi csakugyan nem valószínű.

A politika mezején az illetteket és jól értesülteket az olasz kérdés tartja heves mozgásban. A pápa felett volna a reform sürgető franczia-osztrák emlékirata, kimutatván, hogy a kívánt javítások már is nagy mérvben alkalmazvák, mivel az egyházi államban 6000 a világi — s alig 80 a papi rendhez tartozó hivatalnok. Átalában Romának fen lesz hagyva az önkéntesség érdeme

a közigazgatás javításában. Még csak a romai hadsereg szervezőt sürgeti a három decemberi-szövetség, s a mely mértékben alakul össze a belső di sereg, fognak a franczia s osztrák megszálló csapatok is kivonulni a pápai területeiről.

De már Nápollynak egészen más nótát fúnak az angol s franczia kormány, erőlyen hangon követelve az ország érdekében keltető közigazgatási reformot, különben azzal fenyegetik, hogy tengelyt ültetnek vele, kevéssel is meg fognának elégedni, csak lássák a jó akaratot. Ausztriától remélik, hogy a királyt engedékenységre bírlandja. Az Austria és Piemont közti feszült állapotra vonatkozólag a franczia diplomatia mind Bécsben, mind Turinban igen békülékeny hangon szól, gondolnak meg a szardok, hogy jobb egy száraz falat nyugodalomban, mint 12 pástétom veszekedésben. Ellenben Piemont kardot köszörül s mind csak katonásdit akar játszani. Az Union tudni akarja, hogy Cavour gróf ismét Párisba, ez örök békekötés városába menend, hogy néhány pont felett értekezzen a franczia kormánnyal, s kinyilatkoztassa, hogy netaláni fölkelés esetében a szard kormány el van tőlkelve a népek felhívását követni, és hogy Anglia megígérte, hogy fölkelés esetében Nápollyban vagy az egyházi államban befogavatkozní.

Az angol-amerikai ügyállás még mind igen komoly, de legyen bár való a Crampton kiutasítására Washingtonból, ebből még sem következik hasonló eljárás Londonban Dallas, az amerikai követ irányában. Csak az a bökkenő, nem fog-e véletlen — Walker indítására — Középamerikában valami olyas történni, a mi aztán egészen megnehezítné a kiegyezkedést. A meetingek Walker javára New-Yorkban napi renden vannak s az Egyesült államokból egész emigratio alakul Nicaragua felé. Másfelől a spanyol kormány is csapatokat indít a costa-ricaiak oltalmazására. Tapodnia kell jókor a szikrát, hogy a Cubát is elborítható tüzet kioltssa.

— A Párisban levő lengyel demokrata-egylet a maga, mintszintén a lengyel emigratio nevében tiltakozik az orosz czar amnestia-igéréte s annak a számmított lengyelek részéről elfogadása ellen, mivel mindazok, a kik 1830-ban és ezután az Oroszország elleni harcban résztvettek, lehetetlen, hogy Lengyelország függetlensége iránti régi terveikkel felhagyjanak, s mint megkegyelmezett gonosztevők térjenek vissza honukba.

Konstantinápolyban a keresztények az ünnepet nagy pompával ülték meg. Galatában a török csapatok diszelegtek a szertartásnál. Ez azt mutatja, hogy török és görög egy sátor alatt megférhetnek. Azonban szomorú dolgokat innak Triestből. Dalmatiából oda azon tudósítás érkezett, hogy a törökök a hat-humajun kihirdetése miatt felbőszonkodva, Podgorizzában két keresztény templomot szétromboltak. Nisikhben ugyan ily alkalommal két keresztényt megöltek, ezért boszúból a keresztények megtámadtak egy muzulman karavánt, megöltek 14 törököt, s 9 öszvér-szállítványt 600 arannyal együtt magukkal elvittek.

Gabonaár Kolozsvárt jun. 12-én 1856. Bécsi mérő: Tiszta búza 4 ft 4 kr, elegyes 3 ft 4 kr, rozs 2 ft 8 kr, árpa — ft — kr, zab 1 ft 24 kr, török-búza 1 ft 44 kr, a marhabúsnak fontja 22 1/2 kr váltóban.

Állam- és iparpapírok árkelete.

E r t é k	Június	
	9.	10.
5% -es met.	83 3/4	83 1/2
4 1/2 % -es met.	73	73 3/4
4% -es met.	64 1/4	64 1/4
Nemz. kölcsön	84 3/4	84 1/2
1834 ki sorsjegye kölcsön	232	231
1839 ki	119 1/4	118
1854 ki	107 1/4	107 3/8
5% Földtehermentesítéskötelezv.	87	87
Északi vasutérsvény	298	299 1/2
Francia	322	325
Hitel részv.	379 1/4	385 1/2
Bank részv.	1122	1120
Duna gőzhajózási	581	581
Arany	5 1/2	5 1/2
Ezüst	3	3

Felelős szerkesztő: VIDA KÁROLY.

H I R D E T É S E K.

(39) 2764. 1856. B. D. (3—3) **Árverési hirdetmény.**

Junius 23-kán 1856. délelőtti 10 órakor a szásvárosi cs. kir. ke-

rületi hivatal iródjában nyilvános minundo-árverés fog tartatni egy Körös-bányán építendő, a magas helytartóság által f. évi mart. 14-én kelt 5746/1418 számú rendelet által engedélyezett, praetorialis emeletes épület tárgyában, a melynél mind az építési munkák, mind festői munkák . . . 1,261 „ 42 „

Lakatos és kovács-munkák öntött kementek adásával . . . 2,693 „ 44 „
Összesen . . . 20,375 ft 54 1/4 kr. pengő pénzben.
A fen kijelölt napra a vállalkozni ki-

vánók, a kik mint árverezők maguká-
beírják, s azon öszvegnék, a mely-
e válatat átvenni szándékoznak, 10%-
jét utó cautioval ellátva, jelenjenek
meg a szásvárosi cs. kir. kerület
hivatali irodájában szerződés végelt, vagy
írásbeli ajánlatukat (offert) küldjék be
az árverező bizottmányhoz bérmentesei
a nyilvános árverést megelőző napig.

Az ajánlatban (offert) legyen meg az
ajánlkozó neve keresztnévvel együtt,
lakhelye és caractere, továbbá az of-
ferált öszveg számmal és betűvel hatá-
rozottan kijelölve; mint szintén az is
ki legyen fejezve, hogy a válatkozó az
árverés alapjául szolgáló föltételeket is-
meri s magát azoknak minden fenha-
gysá nélkül aláveti.

A 15 pkrós papírra irt offertek mel-
le csatolni kell, vagy az arról szóló
nyugtáványt, hogy az offerált öszveg
után járuló cautio valamely cs. k. pénz-
tárnál le van téve, vagy magát az ösz-
veget készpénzben vagy status-papirok-
ban, ez utolsókát a napi cursus szerint
számítva.

Külföldieknek ezen kívül még az ál-
talanos föltételekben idézett okmányo-
kat is mellékelniök kell.

Az építési terv, előrajz, továbbá az
általános és részletes föltételek meg-
tekinthetők Szásvárosban a cs. k. ke-
rületi mérnöki hivatali irodájában, a hi-
vatalos órákon.

Szeben, maj. 8-án 1855.
A cs. k. országos építési igazgatóság.

(52) A m. vásárhelyi országutban fekvő
Ugral nagy vendégfogadó
f. év sz. Mihály naptól kezdve kiadó.
Értekezhetni iránta ott helyt az ud-
varban.

(53) **Ház-eladás.**
Hidélvén külső királyutczában a 482.
szám alatti ház a hozzá tartozó nagy
kerttel együtt örök áron eladó. Érte-
kezni lehet Hidutczában 297-dik szám
alatt a tulajdonossal
őzv. Lukács Lászlóné-val.

(54) **Az Anatherin szá-
viz használata által, me-
lyet gyakorló fogorvos POPP J. G. ur
készít.** Bécsben belváros Goldschmid-
gasse 604. sz. megjegyződtem arról, hogy
a nevezett száviznek kitűnő hatása van
a foghusra és fogakra; minőlfogva ma-
gamat ösztönözve érzem arra, hogy e-
zen szávizet mindenkinek ajánljam.
Bécs, majus 14-én 1856.
Orsz. Gr. Fürstenberg s. k.
cs. k. lovas táborn

(55) **Marusi Sámuel**
a cs. kir. magas ministeriumok által Erd-
ély részére az udvari agentiaik vitelére
fölfeltalalmaztatván cs. k. kerületi ta-
nácsosi hivatalából visszalépett és új
működését Bécsben belváros 702 szám
alatti házban nyitott hivatalos irodájá-
ban megkezdte.

(40) **Kolozsvári ev. ref. Eklézsiában**
mind a külső, mind a belső **kantor**
állomások, melyek éneklés, tanítás
és a külső templomban orgonázási kö-
telezettséggel kapcsolók — ürességbe
jövén, ezen állomásokra ezennel csüdü-
let nyitattik folyó évi augusztus hó 15-
kéig bezárólag. — A kik ezen állomá-
sok valamelyikét elnyerni ohajtanak, a
próba elintézése és a föltételek megér-
tése végett előre jelentés megokat el-
ső pap és esperesi nagytiszt. Herepei
Gergely urnál.
Kolozsvárt majus 18-án 1856.

(43) **Eladó jószág.**
A mezőségen **Septéren** egy rész-
jószág, 400 féreju szántóból, 40 szeker-
szénát termő kaszálóból, három darab
erdőből, négy curialis telekből álló; a
mely minden gazdasági épületekkel bir
eladó. Értekezhetni iránta a kiadó-tu-
lajdonossal.

Tudatjuk

több felőli megszólítás következtében, hogy

valódi STAJER-NÖVÉNY-NEDV

mellettségeik gyógyítására mindig, még pedig a legjobb minő-
ségben kapható

Kolozsvárt KOZÁK EDUÁRD fűszerkereskedésében.

A STAJER-NÖVÉNY-NEDV egyedüli készítője, Purgleitner F.
gyógyszerész Grazban figyelmeztet mindenkit, készítményét más hasonló
s ezen név alatt kereskedésben forgó készítményekkel fel nem cserélni.

A valódi stajer-növény-nedv
üvegei fejérek, felfelé kup-módjára keskenyülnek és feje-
r dugójok van. Az üvegre: „Apotheke zum Hirschen in Graz“
— „JPA“ van rányomva, gondosan bezárva, s különben is a készítő
névét hordó etiquettel kiállítva.

Egy üveg ára 50 kr p. két üvegnél kevesebb nem küldetik szét, két
vagy 4 üveg bepakolása 20 kr p. számítatik.

MOLL SEIDLITZI PORA.

Az utolsó párisi világműkiállításán a hivatalos Wiener-Zei-
tung szerint minden hasonló házi orvosszerek felett **egyes e-
gyedül** méltatott **jutalom-medallere**, s a nemzetközi bi-
roság ezen souverain iteleite által megezáfolatlan bizonyítvány van
adva arról, hogy ezen készítmény minden kül- és belföldi ilyszerű
készítményeket jószágával és becsességével felülmul.

Egyedüli központi szállító raktár: Bécsben a **Gólya** czi-
mertü gyógyszerár, Tuchlauben, a Wandl-hotellel szemben.
Egy bépecsételt satul ára: **1 ft. 12 kr. pp.**, a melyekhez pon-
tos használmódi utasítás van mellékelve különböző nyelveken.

Főraktár Kolozsvárt: RITTER TRAUGOTT özvegye
gyógyszertára, b. Monostorutczában.

Ezen Seidlitz-porok, melyeket mindenütt számtalan példák
és hosszas tapasztalás oly hasznosoknak talált, hogy azok híre a
birodalom határait túlszárnyalta. Hogy a MOLL-féle Seidlitz-po-
rok minő gyógyszerrel bírnak jelesen a gyomor-bajokban
és szorulásokban, hogy minő segélyt nyújt a májbajokban,
szorulásokban, aranyérben, szédülésben, szívdobogásban, vértu-
lásban, gyomorgörömben, nyálkakörségben s különböző iői beteg-
ségekben, azt megállapított tények bizonyítják, és számtalan in-
gerlékeny személyeknek nyújtott lényeges könnyülést és új tett-
erőt ezen szerek okos használata.

Dr. SUIN de BOUTEMARD-féle fűszeres FOG-PÉP (Zahn-Pasta.)

Mint tudva van a különbféle FOGPOROKhasználatára nemcsak nem
elégséges a fogakat minden üleptől tökéletesen megtisztítani s azok fé-
nyét ismét helyreállítani, hanem ezen por forma szerek folytonosan hasz-
nálva, még részint a foghusra, részint a fogománecra káros hatással is
vannak. E tények több évi tapasztalások gyűjtésére és kímélődésekre
szolgáltak indokul egy czélyszerűbb formájú fogszert feltalálhatni,
minek eredménye lett: Dr. SUIN de BOUTEMARD FÜSZERES
FOG-PÉPE.

A pép-forma t. i. oly formának bizonyult be, mely a fog-
hust edző hatásánál fogva egyszersmind a legbiztosab s legártat-
lanabb fogtisztító szer, mely a fogak közt képződő állati és nö-
vényi élődiék (Parasiten) elpusztulását eszközözi, s mely jótékony
befolyást gyakorol az egész szájjüregre és annak szagára, minél-
fogva tehát joggal legjobb szerül ajánlathatik, mely a fogak —
az emberi szépség és egészség oly lényeges részé-
nek — művelésére és fentartására s szenvedő bajok elhárítá-
sára alkalmazatos.

A Dr. SUIN de BOUTEMARD-féle FOG-PÉP tehát, a szépitési
vegyészet mostani álláspontja szerint a fogművelésre nézve legna-
gyobb nyereseményül tekinthetők, és kaphatni igaz valódiságában
WOLFF testvérek gyógyszerárában Kolozsvárt pakétját 40 pkért.

**Ugyanazon gyógyszerárban kaphatók
a hírneves
Seidlitz-porok is.**

Kiadja Berde Áron. — Nyomatik a r. kath. lyceum bettiüvel.

(56) **Árverezési hirdetmény.**
Báró Bornemisza Ignácné belső Szén-
utczai lakásán egy jó állapotban lévő
Batar d. h. hote és egy igen jó Zon-
gora eladók.

(45) **Eladó jég.**
Külső szinutezában 350. szám alatti
telken, van egy 4 kubik öl területű
jég-verem tele jó kemény jéggel,
mely jég június 20-ig általán megvehe-
tő; s ha úgy el nem kelne, az irt időn
túl darabszáma is adatik. Ugy az első
mint második esetben lehet értekeződ-
ni az irt telken a kapu mellett lakó
Gizta Józseffel.

(46) **Az Ivándai gyógyvizforrás** has-
zonbérletje Kolozsvár és környéke ré-
szére raktart állított nagyban és rész-
letbeni eladás tekintetéből, Kolozsvárt
Károly József fűszer- és anyag-
kereskedőnél, a melyet ezennel közfi-
gyelembe ajánl. — Ugyan ott minden
a vidéken szokások ásványvizek
fris minőségben találhatók.

(50) **A következő július havában a mez-
ősegen Szentpéteren tartandó ösmere-
tő vásár alkalmával báró Kemény
Domokos urnak több anya-kanczái és
különböző idejű csikói árverés útján el-
adandók — melyek addig is Pusztá-Ka-
maráson egyenként megvehetők.**

(47) **Érkezett friss
GLEICHENBERGI GYÓGYVIZ**
Schütz Károly
kereskedésebe Kolozsvárt.

(48) **Biliard.**
Egy Biliard minden hozzá tartozókkal
eladó, értekezni lehet b. monostorut-
cza 198. sz. alatt.

Kölesönös erdélyi JÉG- S TÜZKÁRMENTŐ társulat.

Azon számos jégcsapások, melyek kö-
zelebb elenyészett években országszerte
dulongtak, szomorubb emlékek áll még,
hogy sem a t. ez. mezei gazdasági osz-
tálynak figyelmét **az erdélyi kö-
lesönös jég- s tűzkármentő**
társulat kikerülhetne, sőt azt ne igény-
lené, mely társulatnak tagjai
egymás között szabályaink alapján
a megállított hármennyiség teljes
100%-li megfordítására, nem csak a-
ránylag a lehető legnagyobb, s folyto-
nosan növekedő kezességet nyújtanak,
hanem egyszersmind arra is töreked-
nek: miszerint a kedvező évekbeni díj-
fölség visszakapása által, csakis tisz-
tán a társulat szükségéi födözésére meg-
kímélendő mennyiség, a közpénztárhoz
járulni, s ez által a lehető legcélszerűbb
díjmennyiséggel kármentesítések el-
érhetni.

Csatlakozni lehet ezen egyesülethez,
mentesítendő tárgyak feladásával köz-
vetlen, vagy pedig ügyvivőseggel által.

Cs. k. meger. nyert erdélyi köles.
jég- s tűzkármentő
társulat igazgatósága.

Oktatás a szép írásban.

Alóirt tisztelettel jelenti a t. ez. hely-
beli közönségnek, hogy ő 8, 10 és leg-
feljebb 15 óra mulva minden roszt író-
nak, nem, kor és foglalkozás különbsé-
ge nélkül, különösen és könnyen felfog-
ható tanmód szerint biztosított mellett,
jó és a legújabb forma szerinti kézírás
tanít. A fizetés aránylag az elért célhoz
képest oly mérsékelt, hogy ez által még
a kisebb tehetségűnek is alkalom nyí-
lik egy az életben oly szükséges tulaj-
donságot magáévá tehetni.

Lakása, b. Apór-ház, b. monostorut-
czai szegletház, első emeletben balra.
FREIWIRT, szépírás-tanító.